

DOI: 10.35774/econa2022.02.007

JEL classification: D20, E20, E66, F01, F29, O50, Q 17

UDC: 339.56.055:636

Віталіна АНТОЩЕНКОВА

доктор економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки,

Державний біотехнологічний університет, Україна

E-mail: vitalina.tiaxntusg@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-3963-6263

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/2123344/vitalina-antoshchenkova/publications/>**Юлія КРАВЧЕНКО**

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри глобальної економіки,

Державний біотехнологічний університет, Україна

E-mail: kravchenko74@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-3692-418X

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/3236702/yuliya-kravchenko/>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА СПОЖИВАННЯ МОЛОКА В СВІТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

АНОТАЦІЯ

Вступ. В статті проаналізовано сучасні тенденції виробництва та споживання молока у світі, враховуючи новітні чинники конкурентоспроможності продукції на світовому ринку молока та зростаючий інтерес споживачів до рослинних замінників тваринного молока. Відповідно до інформації Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН світове виробництво молочної продукції продовжує зростати, причому в Азії спостерігається найбільше зростання обсягів з 2019 року. Наступне десятиліття створить великі можливості для молокопереробної промисловості в світі. Збільшення попиту прискорить глобалізація галузі, що сформує консолідацію з метою ефективного використання ресурсного потенціалу, забезпечення сталого постачання молока та стабільного прибутку для виробників.

Мета. Мета статті полягає в дослідженні сучасних тенденцій виробництва та споживання молока в світі, враховуючи новітні чинники конкурентоспроможності продукції на світовому ринку молока та зростаючий інтерес споживачів до рослинних замінників тваринного молока.

Метод (методологія). Методологічною основою дослідження є наукові роботи з питань сучасного стану та тенденцій виробництва та споживання молока в світі. На всіх етапах дослідження використовувалися діалектичний, системний і синергетичний підходи; методи загальнонаукового пізнання: порівняння, аналіз і синтез, індукція і дедукція. В якості конкретних методів використовувався статистичний аналіз.

Результати. Глобалізація зі значним впливом на внутрішню та міжнародну торгівлю у молочній промисловості прискориться найближчими роками, оскільки все більше споживачів прагне включити молочну продукцію до свого щоденного раціону з метою зміцнити здоров'я якісними та корисними натуральними продуктами. Однією з сучасних тенденцій світового харчового ринку є значне зростання споживання харчових продуктів з рослинної сировини. Наразі кожна країна стоїть перед складним завданням виробити ефективну стратегію розвитку виробництва натуральної молочної продукції в таких умовах. На розвиток світового молочного ринку впливають різні чинники, що визначають обсяги виробництва та споживання молочної продукції, пов'язані перш за все із загальносвітовою зміною у вподобаннях споживача, підвищенням попиту на товари більш дешевих цінових сегментів, ростом чисельності населення планети, насамперед, в країнах, що розвиваються, а також з економічним розвитком і загальним зростанням добробуту людства. В умовах глобалізації важливим чинником кон'юнктури світового ринку є економічна політика основних держав, що експортують і імпортують молоко і молочну продукцію. В останні роки стали посилюватися торгові війни, зокрема, між ключовими гравцями глобального ринку, що негативно впливає на ринок натурального молока і молочної продукції і стримує його розвиток.

© Віталіна Антощенко, Юлія Кравченко, 2022

Отримано: 22.04.2022 р.

Рекомендовано до друку: 11.05.2022 р.

Опубліковано: 19.05.2022 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Антощенко В., Кравченко Ю. Сучасні тенденції виробництва та споживання молока в світі в умовах глобалізації. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 7-14. DOI: 10.35774/econa2022.02.007

Ключові слова: ринок молока; виробництво молока; споживання молока; глобалізація; попит; пропозиція; поведінка споживача.

Вступ

Дослідження сучасних тенденцій виробництва та споживання молока в світі є важливим джерелом отримання інформації для розвитку вітчизняного молокопродуктового сектору, враховуючи новітні чинники конкурентоспроможності продукції на світовому ринку молока та використовуючи максимально ефективно ресурсний потенціал галузі. Світовий ринок молока за останні роки зазнає значних трансформацій, через зміни споживчих переваг, пандемію, зміну фізичної активності населення, кліматичних змін, глобальних демографічних дисбалансів. Також, у деяких країнах на виробництво молочної продукції припадає значна частка загального обсягу викидів парникових газів, що призвело до обговорення того, як коригування виробництва молочної продукції може сприяти скороченню таких викидів та вирішувати відповідні екологічні проблеми. В багатьох країнах вже впроваджуються відповідні нормативні акти та інноваційні рішення, які направлені на вирішення проблеми забруднення навколишнього середовища.

Ринок молока і молочної продукції є одним із перспективних продовольчих ринків України й посідає важливе місце у вирішенні проблеми продовольчого забезпечення населення держави [1, с. 77].

Зростаючий інтерес споживачів до рослинних замінників тваринного молока спричиняє підвищення обсягів виробництва рослинних аналогів тваринної продукції. Значне зростання обсягів виробництва альтернативної молочної продукції очікується у Східній Азії, Європі та Північній Америці, що є потенційною загрозою для галузі молочного скотарства. Для забезпечення конкурентоспроможності натурального молока потрібно активно доводити споживачам його корисні переваги, надавати повну та достовірну інформацію про небезпеку альтернативних продуктів, боротися з недобросовісною конкуренцією і зростанням обсягів фальсифікованої молочної продукції.

Мета та завдання статті

Мета статті полягає в дослідженні сучасних тенденцій виробництва та споживання молока в світі, враховуючи новітні чинники конкурентоспроможності продукції на світовому ринку молока та зростаючий інтерес споживачів до рослинних замінників тваринного молока.

Виклад основного матеріалу дослідження

Відповідно до інформації Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) світове виробництво молочної продукції продовжує зростати, причому в Азії спостерігається найбільше зростання обсягів з 2019 року. Особливо зросла міжнародна торгівля сухим незбираним молоком, сироваткою та сиром, а експорт знежиреного сухого молока та вершкового масла зменшився.

Світове виробництво молока досягло майже 906 млн.т. у 2020 році, що на 2% більше, ніж у 2019 році, завдяки зростанню обсягів виробництва в усіх географічних регіонах, за винятком Африки, де виробництво залишалося стабільним. Найбільше збільшення обсягів молока було в країнах Азії, за нею йдуть Європа, Америка, Океанія та Центральна Америка і Карибський басейн.

В Азії виробництво молока зросло до 379 млн т. у 2020 році, що на 2,6% більше в порівнянні з аналогічним періодом минулого року, в основному за рахунок зростання в Індії, Китаї, Пакистані та Туреччині. Казахстан, Узбекистан та Японія також зафіксували помірне розширення виробництва. В Індії виробництво молока досягло 195 млн.т. у 2020 році, що на 2% більше, ніж у 2019 році, завдяки постійному зростанню поголів'я молочної худоби та достатності кормів, через сприятливі мусонні дощі. У Китаї зросло виробництва молока на великих молочних фермах (на 7%) та підвищилась ефективність. У Пакистані виробництво молока зросло на 3,2%, в основному за рахунок збільшення поголів'я великої рогатої худоби. Поголів'я корів в окремих країнах за 2017-2022 роки представлено в табл. 1.

Таблиця 1. поголів'я корів в окремих країнах світу за 2017-2021, тис. гол

Країна	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.*
Індія	54000	52482	54600	56450	58000	59800
Європейський Союз	21634	21409	21029	20766	20565	20300
Бразилія	16262	16300	16 500	16400	16646	16896
Сполучені Штати Америки	9406	9398	9337	9388	9450	9385
Мексика	6550	6550	6500	6550	6600	6650
Росія	7080	6815	6711	6615	6495	6430
Китай	7000	6200	6100	6150	6200	6300
Нова Зеландія	4861	4993	4946	4922	4900	4875
Об'єднане Королівство	1898	1904	1879	1867	1856	1840
Україна	2170	2078	1970	1789	1722	1640
Аргентина	1672	1640	1598	1610	1615	1630
Білорусь	1502	1500	1498	1485	1480	1475
Австралія	1512	1525	1440	1420	1410	1420
Канада	945	970	968	972	991	990
Японія	735	731	730	715	726	730
Південна Корея	198	205	204	202	204	203
Тайвань	61	62	62	63	66	66
Філіппіни	12	11	11	11	11	12
Всього	137498	134773	136083	137375	138937	140642

Джерело: IFCN Dairy Research Center. The Food and Agriculture Organization (FAO) [2; 3]

Примітки* Прогнозоване оголів'я корів в 2022 році станом на грудень.

Поголів'я корів в світі невпинно зростає, незважаючи на загальносвітову проблему так званого «вуглецевого сліду» в тваринництві. Хоча більшість країн планують забезпечувати сталі обсяги виробництва молока за рахунок підвищення продуктивності корів, а не за рахунок зростання їх поголів'я. Лідером серед країн з найвищими темпами зростання поголів'я корів є Індія з приростом (5,8 млн.гол) за останні 5 років. У Європі виробництво молока зросло до 236 млн. т., що на 1,6% більше, ніж у 2019 році, в основному через збільшення виробництва в Європейському Союзі, Російській Федерації та Білорусії. У Північній Америці виробництво молока досягло майже 111 млн.т. у 2020 році, що на 2,1% більше, ніж у 2019 році. У США виробництво молока зросло на 2,2% до 101 мільйона тонн через збільшення чисельності дійного стада та продуктивності корів. Фінансова допомога виробникам продукції тваринництва в часи пандемії Covid-19 допомогла підтримувати внутрішній попит і виробництво, незважаючи на несприятливі наслідки пандемії. Високий попит на імпорт з

Азії також був фактором, який допоміг розширенню виробництва молока. В табл. 2 представлено обсяги виробництва коров'ячого молока в світі.

Виробництво коров'ячого молока зростає вцілому з року в рік в світі. Так за даними табл. 2 спостерігається зростання обсягів виробництва молока по усім досліджуваним країнам на 6,3%. Найвищі темпи зростання в Аргентині (на 17,9%), Тайвані (на 15%), Індії (на 14,8%), Китаї (на 13,9%). За даними USDA найбільші обсяги падіння виробництва молока спостерігаються в Україні (на 14,4%) та Австралії (на 4,9%). Навіть, не зважаючи, за зростаючу тенденцію до споживання рослинних альтернатив молока. В країнах Європейського Союзу вцілому також спостерігається зростання споживання обсягів коров'ячого молока [4, с. 160]. Однак в розрізі різних країн тенденція не однакова. Наприклад, країни з більш високим рівнем доходу, поступово, все більше переходять до споживання рослинних альтернатив продукції тваринництва. В даний час на тиждень у світі споживається 2 кг 110 г коров'ячого молока на душу населення, рослинного молока – 50 г, а

сиру, олії, вершків та інших молочних продуктів
– 620 г.

Таблиця 2. Виробництво коров'ячого молока в світі за 2017-2021 роки, тис. т

Країна	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2017 р. в %
Європейський Союз	140848	142258	143060	145415	145700	103,4
Сполучені Штати Америки	97762	98 688	99084	101252	102604	105,0
Індія	83634	89800	92000	93800	96000	114,8
Китай	30386	30750	32012	34400	34600	113,9
Росія	29972	30398	31154	32010	32020	106,8
Бразилія	23624	23745	24262	24965	24845	105,2
Нова Зеландія	21530	22017	21896	21980	22240	103,3
Об'єднане Королівство	15145	15189	15429	15447	15500	102,3
Мексика	12121	12368	12650	12750	12850	106,0
Аргентина	10090	10837	10640	11445	11900	117,9
Канада	9675	9944	9903	10035	10185	105,3
Австралія	9462	9451	8832	9099	9000	95,1
Україна	10275	10070	9646	9258	8800	85,6
Білорусь	7321	7345	7394	7765	7830	107,0
Японія	7281	7289	7314	7438	7515	103,2
Південна Корея	2081	2041	2035	2088	2030	97,5
Тайвань	380	385	410	437	437	115,0
Філіппіни	15	16	17	17	16	106,7
Всього	511602	522591	527738	539601	544072	106,3

Джерело: IFCN Dairy Research Center. The Food and Agriculture Organization (FAO) [2; 3].

Споживання коров'ячого молока в більшості країн світу буде лише зростати (табл. 3).

Таблиця 3. Споживання коров'ячого молока в світі, тис. т

Країна	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021 р. до 2017 р. в %
Індія	72185	77 000	79 000	81000	83000	115,0
Європейський Союз	23738	23313	23373	23912	23900	100,7
Сполучені Штати Америки	21894	21425	21050	21027	21000	95,9
Китай	12810	12700	13200	13000	14501	113,2
Бразилія	9993	10762	10900	11170	11120	111,3
Росія	7500	7318	7270	7080	6990	93,2
Об'єднане Королівство	6910	6763	6404	6376	6280	90,9
Україна	4998	4862	4967	5025	4960	99,2
Мексика	4174	4183	4190	4145	4149	99,4
Японія	3974	3995	4000	4020	4050	101,9
Канада	2884	2832	2816	2844	2835	98,3
Австралія	2530	2620	2536	2528	2470	97,6
Аргентина	1681	1771	1645	1800	1710	101,7
Південна Корея	1561	1566	1575	1523	1540	98,7
Білорусь	1065	1050	1055	1075	1085	101,9
Нова Зеландія	497	515	520	525	530	106,6
Тайвань	408	420	446	476	471	115,4
Філіппіни	86	96	117	119	124	144,2
Всього	178888	183191	185064	187645	190715	106,6

Джерело: IFCN Dairy Research Center. The Food and Agriculture Organization (FAO) [2; 5].

Найбільше зростання споживання коров'ячого молока спостерігається за досліджуваний період на Філіппінах (на 44,2%), Індії (на 15%), Китаї (на 13,2%) та Бразилії (на 11,3%). А от в Об'єднаному Королівстві Великобританії та Північній Ірландії споживання молока за досліджуваний період скоротилося на 9,1%, в Росії на 6,8%, в Сполучених Штатах Америки на 4,1%.

У Південній Америці виробництво молока зросло на 2% до майже 82 мільйонів у 2020 році завдяки вищим обсягам виробництва в Аргентині, Бразилії, Чилі та Уругваї, частково компенсованим зниженням у Венесуелі. В Аргентині виробництво молока зросло швидше, ніж передбачалося раніше, завдяки покращенню пасовищ та внутрішньому та зовнішньому попиту. Виробництво молока в Бразилії зросло, завдяки відновленню виробництва молока.

Після чотирьох років спаду виробництво молока в Австралії зросло на понад дев'ять млн.т. завдяки хорошим дощам, покращенню пасовищ та доступності кормів. Розширенню виробництва також сприяла державна допомога фермерським господарствам, які постраждали від посухи, і збільшення розміру надбавок фермерським господарствам. У Новій Зеландії після незначного (0,7%) скорочення в 2019 році виробництво молока дещо зросло (+0,4%), досягнувши 22 мільйони тон.

В Африці виробництво молока залишалося стабільним – 49 млн т. В Алжирі було зафіксовано значне зростання виробництва, тоді як у Кенії, Ефіопії та Південній Африці, зафіксовано зниження.

Що стосується імпорту, то міжнародна торгівля молочними продуктами зростає на 1,2% до майже 79 млн т (молочний еквівалент) у 2020 році, в основному через збільшення імпорту в деяких країнах, а саме Китаї, Алжирі, Саудівській Аравії та Бразилії. Китай, найбільший у світі імпортер молочної продукції, закупив 17 млн т молочних продуктів, що на 7,4% більше, ніж у 2019 році, зумовлене в основному зростанням споживання на душу населення серед заможних і міських споживачів і розширенням споживчої бази [6, с. 123]. Різке збільшення імпорту сухої сироватки, викликане зростаючим попитом сільськогосподарських підприємств, які утримували свиней, також

сприяло збільшенню імпорту молочних продуктів Китаю.

Подальший успішний розвиток молочної галузі України залежить від об'єднання та консолідації зусиль основних суб'єктів молочної ринку: постачальників техніки та кормів для молочної галузі, виробників молока, переробників та держави. Поєднання заходів державної підтримки та зусиль компаній дасть змогу зберегти продовольчу незалежність країни, забезпечити населення України високоякісною молочною продукцією, знизити імпорт, упровадити передові ресурсозберігаючі технології [7, с. 27].

Прогнозується зростання світового виробництва молока на 1,7% та зростання чисельності молочних тварин за рік на 1,1%. Очікується, що до 2030 року, Індія та Пакистан, як найбільш потужні виробники молока, будуть виробляти понад 30% світового молока. Споживчі переваги розвинених країн мають тенденцію до перероблених продуктів, тоді як у країнах, що розвиваються, свіжі молочні продукти становлять понад 75% середньодушове споживання молочних продуктів. Регіональні відмінності значні в країнах, що розвиваються, де частка свіжих молочних продуктів у споживанні на душу населення може коливатися від 99% в Ефіопії до 5,8% на Філіппінах.

Основними факторами зростання собівартості протягом останніх років є корми, заробітна плата, девальвація національної валюти, електроенергія, дизельне паливо та загальна інфляція. У 2020 р. темпи зростання собівартості суттєво зросли. Зазначені фактори сприяли виведенню собівартості виробництва молока на новий високий рівень, який для багатьох господарств виявляється неприйнятним, у зв'язку з чим приймаються рішення або про скорочення поголів'я ВРХ та переорієнтацію діяльності, наприклад, на рослинництво (в регіонах, сприятливих для ведення рослинницької діяльності), або про трансформацію раціонів з метою їх здешевлення, що тягне за собою зниження молочної продуктивності, обсягів виробництва та якості молока. Зазначені явища мають масовий (загальнонаціональний) характер, та можуть розглядатися як сигнали ринку про погіршення економічного стану виробників молока [5; 8, с. 40; 9, с. 344].

Споживання перероблених молочних продуктів значно коливається по регіонах. Другим молочним продуктом за обсягом споживання в світі після свіжих молочних продуктів є твердий сир. Споживання сиру в основному переважає в Європі та Північній Америці, і зростає в обох регіонах з кожним роком. В Азії найбільше споживається вершкового масла, що становить майже половину всього споживання ї молочної продукції в перерахунку на сухе молоко.

Молоко продається на міжнародному рівні в основному у вигляді перероблених молочних продуктів. Очікується, що Китай в найближчі 10 років залишиться найважливішим імпортером молочних продуктів, незважаючи на те, що і внутрішнє виробництво молока зростає. Очікується, що збільшення цін на продукти харчування та продукти тваринництва продовжить спричинити прогнозоване зростання в імпортному попиту на молочні продукти в багатьох азійських країнах.

Найбільші країни-споживачі молока, Індія та Пакистан, значною мірою є самодостатніми і не інтегровані в міжнародний ринок. Значне зростання або зниження обсягів виробництва молока в цих двох країн буде здійснювати значний вплив на світові ринки. Трьома основними експортерами молочної продукції є Нова Зеландія, Європейський Союз і Сполучені Штати Америки. Китай є найбільшим у світі імпортером молочних продуктів, хоча у 2020 році внутрішнє виробництво молока зросло на 6,6%, а імпорт молочних продуктів залишився високим.

Протягом останніх років світові ціни на основні молочні продукти швидко зростали через високий попит і зниження виробництва молока в ключових країнах-виробниках. В Європейському Союзі прогнозується збільшення виробництва молока на 1 % у 2022 році 146,7 млн тонн. Очікується, що кількість дійних корів скоротиться на 1 %, але це, ймовірно, буде компенсовано збільшенням виробництва молока на 2%. У період з 2016 по 2020 рік поголів'я корів скорочується в середньому на 1 %, а продуктивність корів щорічно зростає на 2 %. На поточний рік прогноз виробництва молока в ЄС знижено на 500 тис. тонн до 145,7 млн тонн, що є незначним зростанням виробництва порівняно з 2020 роком. Молочна галузь виявилася

особливо стійкою під час пандемії COVID-19. Швидкопсувне молоко та молочна продукція стали особливо вразливими до порушення ланцюга поставок [10, с. 175]. Однак глобально, молочний сектор не зазнав такого значного негативного впливу, як інші сектори сільського господарства. Наслідки пандемії відрізнялися в різних регіонах. І в той час, як молочне скотарство в одних країнах переживало значну кризу, інші країни швидко й успішно вирішували проблеми з виробництвом і дефіцитом робочої сили, і зазнали мінімальних збоїв у торгівлі.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Результати проведеного дослідження дозволили зробити висновки, що соціальна значущість виробництва молочних продуктів відкриває значні перспективи для молокопродуктового сектора України. Глобалізація зі значним впливом на внутрішню та міжнародну торгівлю у молочній промисловості прискориться найближчими роками, оскільки все більше споживачів прагне включити молочну продукцію до свого щоденного раціону з метою зміцнити здоров'я якісними та корисними натуральними продуктами. Однією з сучасних тенденцій світового харчового ринку є значне зростання споживання харчових продуктів з рослинної сировини. Наразі кожна країна стоїть перед складним завданням виробити ефективну стратегію розвитку виробництва натуральної молочної продукції в таких умовах. На розвиток світового молочного ринку впливають різні чинники, що визначають обсяги виробництва та споживання молочної продукції, пов'язані перш за все із загальносвітовою зміною у вподобаннях споживача, підвищенням попиту на товари більш дешевих цінових сегментів, ростом чисельності населення планети, насамперед, в країнах, що розвиваються, а також з економічним розвитком і загальним зростанням добробуту людства. В умовах глобалізації важливим чинником кон'юнктури світового ринку є економічна політика основних держав, що експортують і імпортують молоко і молочну продукцію. В останні роки стали посилюватися торгові війни, зокрема, між ключовими гравцями глобального ринку, що негативно впливає на ринок натурального молока і молочної продукції і стримує його

розвиток. Та маємо сподівання, що після пандемії світова спільнота зрозуміє, що сильний імунітет і здоров'я нації безпосередньо залежить від продукції, яку ми споживаємо. І молочна продукція тваринного походження, займають чільне місце серед імунітетоформуючих натуральних продуктів.

Враховуючи загальносвітові тенденції, Україна має значні перспективи для відродження потужного експортоорієнтованого молокопродуктового сектору, яким завжди славилася наша країна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пати́ка Н. І. Конку́рентоспромо́жність та позиціонування України на світовому ринку молочної продукції. *Економіка АПК*. 2019. № 5 С. 77-85. URL: http://eaprk.org.ua/sites/default/files/eaprk/2019/05/eaprk_2019_5_p_77_86.pdf.
2. The Food and Agriculture Organization (FAO). DAIRY MARKET REVIEW Emerging trends and outlook, December 2020. URL: <http://www.fao.org/3/cb2322en/CB2322EN.pdf>.
3. Dairy Production and Trade Developments. URL: <https://usda.library.cornell.edu/concern/publications/5t34sj56t?locale=en>.
4. Онегіна В. М., Антощенко́ва В. В. Спільна аграрна політика та конкурентоспроможність сільського господарства ЄС. «Європейські уроки аграрної політики для України»: кол. монографія. ЖНАУ, 2019. С. 152-163.
5. Dairy Research Center IFCN. URL: <https://ifcndairy.org/about-us>.
6. Онегіна В. М., Антощенко́ва В. В. Новітні чинники конкурентоспроможності продукції на світовому ринку молока. *Економічні читання: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва*. Харків: ХНАУ, 2021. С.120-123.
7. Заїнчковський А., Кривун М. (2022). Тенденції функціонування та розвитку підприємств молочної галузі України. *Економічний дискурс*, 1(3-4), 14–27. URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/254396>.
8. Антощенко́ва В. В., Кравченко О. М. Економічна ефективність виробництва та реалізації молока в Україні. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. Харків: ХНТУСГ, 2016. №3. С. 39-44.
9. Ломовських Л. О. Світовий ринок молока та молокопродукції, сучасні тенденції та перспективи. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»: зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т імені В. В. Докучаєва*. Харків: ХНАУ, 2020. № 4, Т.1. С. 334-345.
10. Кравченко Ю. М., Антощенко́ва В. В. Фактори сталого розвитку економіки аграрного сектору. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. Харків: ХНТУСГ, 2019. Вип. 200. С. 174-183.

REFERENCES

1. Patyka, N. I. (2019). Konkurentospromozhnistj ta pozycionuvannja Ukrajinj na svitovomu rynku molochnoji produkciji [Competitiveness and positioning of Ukraine on the world market of dairy products]. *Ekonomika APK – Agricultural Economics*, 5, 77-85. [in Ukrainian].
2. The Food and Agriculture Organization (FAO). DAIRY MARKET REVIEW Emerging trends and outlook, December 2020. Retrieved from: <http://www.fao.org/3/cb2322en/CB2322EN.pdf>.
3. Dairy Production and Trade Developments. Retrieved from: <https://usda.library.cornell.edu/concern/publications/5t34sj56t?locale=en>
4. Oneghina V. M. & Antoshhenkova V. V. (2019). *Spiljna aghrarna polityka ta konkurentospromozhnistj siljsjkocho ghospodarstva JeS* [Common agricultural policy and competitiveness of EU agriculture]. «Jevropejski uroky aghrarnoji polityky dlja Ukrajinj» European lessons of agrarian policy for Ukraine: kol.monografija. ZhNAU (pp. 152-163) [in Ukrainian].
5. Dairy Research Center IFCN. Retrieved from: <https://ifcndairy.org/about-us>.
6. Onegina, V. & Antoshchenkova, V. (2021). Novitni chynnyky konkurentospromozhnosti produkciji na svitovomu rynku moloka [The latest factors of product competitiveness in the world milk market]. *Proceedings of the Ekonomichni chytannja* (Ukraine, Kharkiv, February 19, 2021), 120-123. [in Ukrainian].
7. Zajinchkovsjkyj A. & Kryvun M. (2021). Tendenciji funkcionuvanja ta rozvytku pidprijemstv molochnoji ghaluzi Ukrajinj [Theoretical and analytical review of the employee motivation system]. *Ekonomichnyj dyskurs – Economic discourse* (3-4), Retrieved from: <http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/254396> [in Ukrainian].
8. Antoshhenkova, V. V. & Kravchenko, O. M. (2016). Ekonomichna efekty`vnist` vy`robny`cztva ta realizaciyi moloka v Ukrayini. [Economic efficiency of milk production and sales in Ukraine]. *Aktualni problemy innovacijnoyi ekonomiky* [Actual problems of innovative economy], 3, 39-44. [in Ukrainian].

9. Lomovs'kykh, L. O. (2020). Svitovyy rynek moloka ta molokoprodukciji, suchasni tendenciji ta perspektyvy [World market of milk and dairy products, current trends and prospects]. *Visnyk KhNAU. Serija «Ekonomiczni nauky» – Economic sciences: zb. nauk. pr.*, 4(1), 334-345 [in Ukrainian].
10. Kravchenko, Yu. M. & Antoshchenkova, V. V. (2019). Faktory stalogo rozvytku ekonomiky agrarnogo sektoru. [Factors of sustainable development of the agricultural sector economy]. *Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture: Economic Sciences*, 200, 174-183. [in Ukrainian].

Vitalina Antoshchenkova, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Global Economy, State Biotechnological University, Ukraine

Yuliia Kravchenko, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Global Economy, State Biotechnological University, Ukraine

CURRENT TRENDS IN MILK PRODUCTION AND CONSUMPTION IN THE WORLD IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Abstract

Introduction. The article analyses current trends in milk production and consumption in the world, taking into account the latest factors of product competitiveness in the global milk market and the growing interest of consumers in plant substitutes for animal milk. According to the Food and Agriculture Organization of the United Nations, world dairy production continues to grow, with Asia experiencing the largest increase since 2019. The next decade will create great opportunities for the dairy industry in the world. The increase in demand will be accelerated by the globalization of the industry, which will form consolidation in order to efficiently use resource potential, ensure a sustainable supply of milk and stable profits for producers.

Purpose. The purpose of the article is to study current trends in milk production and consumption in the world, taking into account the latest factors of product competitiveness in the global milk market and the growing interest of consumers in plant substitutes for animal milk.

Method (methodology). The methodological basis of the study is scientific work on the current state and trends in production and milk consumption in the world. Dialectical, systemic and synergetic approaches were used at all stages of the study; methods of general scientific knowledge: comparison, analysis and synthesis, induction and deduction. Statistical analysis was used as specific methods.

Results. The results of the study allowed us to draw conclusions about the social significance of dairy production. Globalization with a significant impact on domestic and international trade in the dairy industry will accelerate in the coming years, as more and more consumers seek to include dairy products in their daily diet to promote good quality and healthy natural products. One of the current trends in the world food market is a significant increase in consumption of plant foods. At present, each country faces a difficult task to develop an effective strategy for the development of natural dairy products in such conditions. The development of the world dairy market is influenced by various factors that determine the volume of production and consumption of dairy products, associated primarily with global changes in consumer preferences, increasing demand for goods in cheaper price segments, population growth, especially in developing countries, as well as economic development and overall welfare of mankind. In the context of globalization, an important factor in the world market is the economic policy of major countries that export and import milk and dairy products. In recent years, trade wars have begun to intensify, in particular between key players in the global market, which negatively affects the market for natural milk and dairy products and hinders its development. As well as with economic development and the general growth of human well-being. In the context of globalization, an important factor in the world market is the economic policy of major countries that export and import milk and dairy products. In recent years, trade wars have begun to intensify, in particular between key players in the global market, which negatively affects the market for natural milk and dairy products and hinders its development. As well as with economic development and the general growth of human well-being. In the context of globalization, an important factor in the world market is the economic policy of major countries that export and import milk and dairy products. In recent years, trade wars have begun to intensify, in particular between key players in the global market, which negatively affects the market for natural milk and dairy products and hinders its development.

Keywords: milk market; milk production; milk consumption; globalization; demand; supply; consumer behaviour.

Cite as: Antoshchenkova, V., & Kravchenko, Y. (2022). Current trends in milk production and consumption in the world in the conditions of globalization. *Economic analysis*, 32 (2), 7-14. DOI: 10.35774/econa2022.02.007